

dog kende de af vore nationale Forfattere, som have haft fremragende Betydning for Udviklingen af vort Sprog og vort Aandsliv.

Det undrer da ikke mig, at Raabet for Øjeblikket lyder: Bort med den gamle enevældige Tilstand! Kunsten maa stige ned til Folket. Der er andre Omraader, hvor man med udmærket Resultat har ladet Kunsten stige ned til Folket, og jeg skal være ærlig nok til at indrømme, at der fra Ministeriets Side er vist en vis Liberalitet i den Retning. Man har stillet sig nogenlunde hensynsfuld, hvad jeg skatter, men ingenlunde anser for tilstrækkeligt. Kunsten maa stige ned til Folket. Den maa ikke sænke sit Niveau, den maa opdrage den store Befolkning. Det sker desværre ikke, hvor Monopolet lægger Beslag paa netop den bedste Del af Kunsten, det sker ikke, hvor den sunde Konkurrence er udelukket. Dette medfører, at Arbejderbefolkningen, der efterhaanden gaar frem i social og aandelig Udvikling, meget let kommer ud paa højest uheldige Veje. Det er dog ret besynderligt, at i samme Maal som man forhindrer Befolkningen i at faa fri Adgang til Kunsten, i samme Maal tillader man Varietéforestillinger, der have en alt andet end opbyggende Virkning paa de brede Lag. Jeg siger ikke dette, fordi jeg egentlig har noget imod Varietéforestillinger, jeg indrømmer, at de have deres Berettigelse, at man kan søge dem og glæde sig ved dem, naar de blot ikke komme for langt ned ad Skraaplanet. Men det, der bydes paa Varietéerne, som ere begunstigede Institutioner under den nuværende Ordning, medens Teaterdriften er indskrænket, kan ingenlunde siges at være til aandelig Opbyggelse. At se smukke Dameben, høre Buftalere og more sig over Klowngrimacer o. s. v. kan maaske være underholdende i Øjeblikket, men bliver hele Programmet anlagt paa dette, tror jeg ikke, Varietéerne have en heldig opdragende Virkning paa Befolkningen. Og det sørgelige er, at Teatrene, der skulle konkurrere med disse Varietéer, drives hen til at slaa noget ind paa Varietégøglet. Man kunde fra de senere Aar paa-pege, hvorledes der i forskellige Stykker har været lagt temmelig megen Vægt paa at faa Varietégøglet frem, og det beklager jeg, da Teatrene tværtimod have den Op-gave at højne Niveauet i Stedet for at sænke det.

Det er ikke alene i Kjøbenhavn, at Befolkningen lider under Privilegie- og Monopolsystemet, det er ogsaa ude i Provinserne. Det er jævnlig saaledes i mellemstore og smaa Byer, at der til Staden

kommer et Skuespillerselskab med en Direktør, der ikke en Gang selv er Ejer af en Bevilling, men har lejet den, undertiden endogsaa for en rent latterlig lille Sum. Det, der bydes af saadane omvandrede Selskaber, der altsaa florere i Kraft af hele den Ordning, vi have af vort Teater-væsen for Øjeblikket, fjerner sig i høj Grad fra at være Kunst. Jeg har Skuespilleres Udtalelser for, at disse Mennesker, der her skulle opføre Stykker for et højtæret Publikum, evne end ikke selv at behandle deres Modersmaal. Det er meget forstaaeligt, at man saa har et Mundheld i Skuespillerverdenen, der siger, naar et saadant Selskab kommer til en By: „Slip Hundene løs“, fordi disse Selskaber for det første ikke give Befolkningen Adgang til Nydelse af Kunst, for det andet mange Gange efterlade mere eller mindre dybt-følte Savn der, hvor de have opholdt sig. De optræde i Kraft af skænkede Rettigheder, som ere Gud ved hvor gamle, og der er her ikke Tale om Pligt til at opføre god Kunst eller om virkelig kunstnerisk Samvittighed. Selv om man vil kunne sige, at man paa disse Omraader ikke nogen Sinde vil faa helt gode Forhold, tror jeg, det er fuldt berettiget at hævde, at det er vor nuværende Teaterordning, der ogsaa her kommer til at øve sin skadelige Indflydelse. Monopolismen er paa Aandslivets ligesom paa Vareproduktionens Omraade fordyrende og fordærvelig. Aandslivet trives eller sygner hen paa samme Maade som Planten, om jeg maa bruge det Billede. Planten, der staar i Skygge, stræber mod den mindste Lysstraale, og netop saaledes ser man Befolkningen længes efter en Smule Lys der; hvor dette kun tildeles den sparsomt. Man kunde paa-pege dette fra det kongelige Teaters Opførelse i Vinter af „Hakon Jarl“. Det er en Kendsgerning, at de billigere Pladser vare godt besatte, hvorimod de dyrere Pladser vare slet besatte. Det vidner om, at der i den brede Befolkning virkelig er Trang til at se gode Skuespil, og man burde derfor ikke hindre, men aabne Adgangen saa vidt som muligt. Jeg kan pege paa et andet Eksempel, hvor, som jeg nævnte før, den højtærede Kultusminister har stillet sig meget liberalt. Der er jo et Arbejds-teater paa Enghavevej, hvor der spilles — det er ganske karakteristisk at se Repertoiret — en Række Stykker, som man burde ønske, at vor egen nationale Scene havde haft fat i. Jeg vil ikke sige, det har været fremragende Kunst, man har faaet at se, men Aanden i Værkerne har